

Rozhovor o unikátu

Miroslav Hájek

Směrem ku Praze od Velkých Popovic nenajdete druhou obec, obklopenou tak nádhernou a ještě celkem zachovalou přírodou; a přitom doslova na dohled a jen pár minut jízdy od milionového hlavního města. V tom je neopakovatelná unikátnost obce. I proto zde lidé rádi žijí, proto je i vyhledávaným místem turistů a návštěvníků.

Za měsíc proběhnou volby do obecního zastupitelstva, takže nechceme zatěžovat Zpravodaj dalším materiálem na toto téma. Věnujeme se tedy raději tématu neutrálnímu, zaměřenému k tomu nejvzácnějšímu, co z Velkých Popovic činí to, čím jsou – okolní přírodě. Vždyť dost velká jižní část obce (+ včetně celá Brtnice) leží už přímo v prostoru Přírodního parku Velkopopovicko. A všechny zdejší osady pak zcela.

Dnešním hostem je František RAŠNER, místopředseda ZO Českého svazu ochránců přírody Velké Popovice.

FRANTIŠEK RAŠNER (38)

**místopředseda ZO 10/02
Českého svazu ochránců přírody Velké Popovice**

- > ženatý, otec dvou dcer
- > povoláním expert – telekomunikace

**V minulém roce oslavil Přírodní park Velkopopovicko v na-
prosté tichosti a jak je pro přírodu typické i nenápadnosti
20. výročí od svého založení v roce 1993. Slušelo by se tedy
říct něco o jeho perspektivách...**

Dovolím si nejprve méně informovaným připomenout pár zá-
kladních faktů: tato jedna z nejpůvodnějších a nejpouštěnějších kra-
jinných oblastí na východním okraji Prahy se rozkládá na úctyhod-
né ploše 22 kilometrů čtverečních v malebném údolí mezi dvěma
potoky. Na území parku se nachází i několik vesnic či osad vlastně
jakoby podhorského typu. A přestože poskytuje či skrývá mnoho
krásných přírodních zákoutí, toto území zůstalo povětšinou neosíd-
lené, vesměs nedotčené chatařským – luftáckým rekreačním boo-
mem minulého století.

**Tady se ovšem hned nabízí místo pro vysvětlení, jak se po-
dařilo v tak těsné blízkosti Prahy zachovat natolik zajímavou
a přírodně bohatou lokalitu...**

Ten příběh je samozřejmě starousedlíkům známý, ale ve struč-
nosti to připomenu jen těm mladším a novousedlíkům. Protože je
i dost paradoxní. Před zprovozněním čistírny odpadních vod totiž
byly veškeré splaškové vody (včetně chemikálií používaných v pi-
vovaru) vypouštěny přímo do potoka, kterým putovaly až do řeky
Sázavy. V takto vzniklém zamořeném, doslova smradlavém údolí se
lidem moc nelíbilo... což ovšem přírodě s obrovskou regenerační
schopností svým způsobem prospělo.

Následné zavedení čistění splaškových vod a vyčištění obou po-
toků pak začalo krajíně výrazně pomáhat. Byly iniciovány snahy
o další a přísnější ochranu této zachovalé lokality, až došlo k vyhlá-
šení Přírodního parku Velkopopovicko.

**Pěkná příroda, to jo, řekne laik, no a co? Nutno tedy zvýraz-
nit, že v parku máme i vzácnosti...**

Ano. Během mapování stávajících druhů flory a fauny nově
vzniklého Přírodního parku VP byla zjištěna přítomnost několika
desítek chráněných a ohrožených druhů. To samozřejmě vzbuzuje
i další snahy o pokud možno vyšší stupeň ochrany, když ne celé,
alespoň nejexponovanější oblasti v povodí obou páteřních potoků.
Což však není věc vůbec lehká.

Nutno poznamenat, že v současnosti dle statutu není náš Velko-
popovický park příliš chráněn. Neznamená to však, že by tato kraji-

na měla být zanedbávaná, nebo že bychom si jí měli vážit méně než v případě obdobných přísně chráněných oblastí. A už vůbec ne, že by měla být prostorem pro jakékoliv činnosti hrozící nebezpečím masové zástavby a znečištění.

Asi by se tedy slušelo zmínit alespoň základní pravidla chování v přírodní rezervaci...

Platí tam zákaz měnit dochované přírodní prostředí v rozporu s blízkými podmínkami ochrany přírodní rezervace. Platí zákazy sbírat rostliny a přírodniny. Je zakázáno poškozování přírodních památek.

Přírodní park Velkopopovicko ovšem v tuto chvíli nedosahuje těchto vyšších statutů...

To je sice pravda, ale zasloužil by si i tak dostatečný respekt, a aby se zde nic takového nedělo. Spíše naopak. Abychom udrželi tuto naši krajinu i nadále pestrou a bohatou, je nutná také naše spolupráce a především respekt k přírodě a tvorům, kteří v ní žijí. Vždyť právě členitost a rozmanitost jsou základy té pestrosti.

Chápu, že někomu vyhovují anglické trávníky – vzhledně a jednoduše na údržbu, ale toto jen těžko podpoří rozmanitost druhů, které se zde můžou vyskytovat. Každý totiž potřebuje k životu něco jiného. Je tedy na místě se zamyslet, kde jsou rozumné hranice toho „anglického trávníku“ a kde je jeho místo. V okamžiku kdy ze všech stran slyšíme o úbytcích většiny rostlinných a živočišných druhů, měli bychom se zamyslet, zda neposkytnout dalším rostlinám a živočichům alespoň třeba část své zahrady a poměrně snadno tak podpořit přírodu okolo nás. Vlastníci i hospodáři se tak můžou zapojit do péče o přírodu třeba tím, že nebudou kultivovat svou půdu extrémně, tedy až takřka sterilizovat.

Každý správný hospodář přece ví, že k dosažení dlouhodobé prosperity a udržitelnosti je nutné se především starat a podporovat,

a že nelze donekonečna jen bezostyšně brát. Při počtech, které dosáhla lidská populace, je dnes už jen krůček k rozebrání těch posledních ostrůvků originální divoké přírody. I ty však neustále čelí systematickým nájezdům a plnění. A pokud nejsou kol dokola pole, zástavby, obce či města, vede tam tudy alespoň silnice či trať.

Což ovšem hrozí i Velkopopovicku ... tedy ztráta zmíněných hodnot...

V posledních dekadách lidské globální epochy si tento nátlak na přírodu našťestí uvědomuje už i valná většina z nás, které tento osud našťestí není lhostejný. Tento trend je řekl bych celosvětový, protože především krásy opravdové divoké přírody jsou dnes ten největší magnet a zážitek pro turisty znavené konformitou kulturní a městské zeleně. A někdy právě jen tato ryzí příroda představuje jeden z hlavních zdrojů (turistické) ekonomiky v dané oblasti. A tím spíš je pak vidět, jak se o ni dokáží postarat. Určitě bychom dokázali jmenovat spoustu dalších důvodů proč, protože všechno souvisí se vším, avšak prostor je omezený. Člověk často pozná pravou hodnotu věci, až když ji ztratí, což s sebou bohužel někdy nese i nezvratné následky. To nejjednodušší co tedy může udělat každý z nás hned teď, je změnit sebe, své vnímání okolí a přístup.

Protože lidé, kteří vyhledávají bydlení v takovýchto lokalitách, to často dělají především kvůli té přírodě okolo. A pokud to nejsou zrovna zemědělci, zajímá je především pocit bezpečí pro sebe a své děti. Pro možnost přirozeně cítit vůně, zvuky a sounáležitost, možnost obdivovat stále dokola měnící se tvář přírody tak, jak se mění s ročním obdobím. Kdo by měnil za hluk a zápach ulice, šed' a stres velkoměsta plného do sebe uzavřených lidí?

Koneckonců není složité přeměnit ani svou vlastní zahradu v oázu života. **Pozvěte si přírodu k sobě domů.**

Děkuji za rozhovor.

Programy ČSOP – Živá zahrada

František Rašner, ČSOP Velké Popovice

Cílem programu Živá zahrada je motivovat veřejnost k úpravám svých zahrad i pro potřeby volně žijících živočichů. Prostřednictvím Živé zahrady se tak alespoň částečně vrací příroda zpět do blízkosti člověka.

Jak program probíhá

Živá zahrada je soutěž pro každého, kdo má zahrádku a chce jí sdílet s divokými druhy živočichů. Soutěžící na svém pozemku sledují dvakrát ročně v daných termínech výskyt vybraných druhů zvířat. Svá pozorování zaznamenávají do mapovací karty. Bodové ohodnocení je pak úměrné počtu pozorovaných druhů. Zahrady účastníků, kterým se během 3 let podaří získat stanovený počet bodů, získávají titul Živá zahrada. Soutěž je dlouhodobá, proto může soutěžící svoji zahradu postupně přizpůsobovat tak, aby na ní živočichy přilákal. Účastníci dostávají pravidelně rady, jak na to.

Školní zahrady

Zvláštní soutěžní kategorií jsou školní zahrady, které mají určeny vlastní termíny pozorování. Účastnit se může celá škola, třída nebo zájmový kroužek.

Proč?

V posledních letech sledujeme významný úbytek biodiverzity právě v okolí lidských sídlišť. Mnozí živočichové, kteří člověka u jeho sídlišť provázeli po staletí, najednou rychle mizí. Příčiny nejsou zcela známe, ale je zřejmé, že jednou z nejdůležitějších je změna péče o zahrady. V posledním desetiletí lze pozorovat, jak se zahrady stále

více izolují neprostupnými ploty, ze zahrad mizí ovocné stromy, vysazují se na nich zdejší přírodě neznámé druhy rostlin, intenzivně se sečou trávníky, používá se více chemických prostředků a nevhodná technika. Často se také na zahrady zavádějí prvky, které jsou živým organismům smrtelně nebezpečné (nevhodně konstruované nádrže s vodou, bazény s kolmými stěnami, průhledné skleněné stěny, ...).

Krátká historie projektu

Český svaz ochránců přírody zahájil program Živá zahrada v roce 2004. Od té doby se do soutěže zapojilo již více jak 900 zahrad! 55 zahrad už získalo titul Živá zahrada!

ČSOP zájemcům nabízí metodickou publikaci:

Metodika Živá zahrada

autoři: Ing. Václav Křivan, Ing. Petr Stýblo

- > 71 stran, barevný tisk, množství barevných fotografií
- > 16 zásad pro živé zahrady
- > savci, ptáci, obojživelníci, plazi, hmyz na zahradě
- > tipy na výrobu funkčního hmyzího hotelu, domácího ptačího pudingu, podporu bezobratlých v kompostech, podporu opylovačů v zahradách a mnoho dalších rad jak zvýšit biodiverzitu v zahradě

Cena publikace je 110 Kč, pro členy ČSOP 80 Kč.

<http://www.csop.cz/zivazahrada>